

[kl.dk](#) > [Folkeskolen ind i fremtiden](#)

Oprettet den 03.12.09

Ændret den 02.12.09

Folkeskolen ind i fremtiden

Siden år 2001 har den danske regering øget andelen af prøver og test for at sikre, at landet ikke sejler agterud i den globale konkurrence. Men er satsningen på det faglige ikke nu så cementeret, at vi har råd til udvide tænkningen i retning af en mere favnende og udviklende folkeskole? Sådan spørger 34 borgmestre og KL i en kronik om projekt partnerskab om folkeskolen.

HVEM SIGER, at 3. klasse elever ikke er de allermest opfindsomme, når det handler om at udvikle skøre ideer til en forhindringsbane, der skal lokke flere børnefamilier i skoven?

Hvem siger, at 8. klasse-elever ikke lige præcis er dem, der har fantasi til at klæde en fabrikant på, der drømmer om at producere et køkken, også unge gider hænge ud i?

Hvem siger, at en litterær karakteristik ikke kan skabes i legoklodser? En projektopgave i 9. klasse ikke kan være et maleri? Eller at et forsøg i kemi ikke kan handle om at gå ind i laboratoriet dag efter dag i en hel uge og bare undre sig? Og måske ende med at udtænke et miljørigtigt retursystem for konservesdåser?

Eksemplerne er halet lige ud af det eksperimenterende værksted, adskillige folkeskoler allerede er i dag. Og som flere folkeskoler dagligt lader sig inspirere af.

Vi tror, at fremtidens folkeskole bliver helt anderledes bred, eksperimenterende, kreativ og sjov. En skole, der åbner mod samfundet. Samarbejder med samfundet. Og udvikler sig i samklang med samfundet, sådan som folkeskolens formålsparagraf allerede kræver det: at skolen forbereder eleverne til at deltage og tage medansvar i samfundet.

Men det bliver ikke sådan, hvis der er et ensidigt fokus på det faglige. For samfundet er ikke en statisk størrelse. Den virkelighed, de unge på et tidspunkt møder, kræver ikke bare faglige færdigheder, men omstillingsparathed og "Vi skal lære så længe, vi lever".

Hvis fremtidens arbejdsmarked vil gå fra projekt til projekt, bliver vi nødt til hele tiden og med åbent sind at lade os udfordre i samarbejde med nye mennesker. Vi skal lære at være udadvendte, charmerende, energiske og selvsikre, når vi præsenterer nye ideer og synsvinkler.

Siden år 2001 har den danske regering øget andelen af prøver og test for at sikre, at landet ikke sejler agterud i den globale konkurrence. Men er satsningen på det faglige ikke nu så cementeret, at vi har råd til udvide tænkningen i retning af en mere favnende og udviklende folkeskole? En folkeskole, der ikke er for traditionelt faglig, men som udstyrer barnet og den unge med de kompetencer, som tiden kræver? Det mener vi. Og sætter hermed fremtidens folkeskole til diskussion.

I ET FORMALISERET samarbejde har 34 kommuner og KL igennem tre år under titlen "Partnerskab om Folkeskolen" drøftet, hvordan morgendagens folkeskole kunne se ud.

Vi er blevet enige om, at eleverne skal have et godt fagligt udbytte af undervisningen. Men vi er også enige om at karakterisere nytænkningen i en folkeskole, der rækker ind i fremtiden, med ordene kreativitet, innovation, problemløsning og samarbejdsevne. I en folkeskole, der rækker ind i fremtiden vil vi udvikle elever, der er stærke i de grundlæggende traditionelle færdigheder, men vi vil også klæde dem på til at tænke innovativt, indgå i sociale relationer og skabe kreative løsninger sammen. Fordi samfundet har brug for begge dele.

Ansvar for at udmønte den lovgivning, der vedtages på Christiansborg, ligger i kommunerne. Som skoleejere er det et kommunalpolitisk ansvar at styre folkeskolen. Christiansborg-politikerne skal sætte de overordnede mål, men de skal ikke blande sig i den lokale skole.

Vi vil videre end det fagfokus, regeringen de senere år har haft på den danske folkeskole. Vi "herude" vil have mere luft. Luft til at sætte børnene i spil med henblik på en fremtid, der kræver lige så meget af den enkeltes personlighed som af personens fagkundskaber.

Vi er klar over, at vi har ansvaret for, at eleverne rent bogligt kan, hvad de på papiret skal kunne efter hvert klassetrin. Derfor er relevante test på sin plads. Men det er vores erkendelse, at folkeskolen ikke trives i en byge af test og snævre rammer.

Vi synes, folkeskolen skal eksperimentere. Vi har lyst til at involvere folkeskolen i samfundet. Vi har lyst til at samarbejde med erhvervslivet og forskerne, der dagligt efterlyser en mere fremtidsorienteret og fleksibel folkeskole. Vi har mod på at udvikle undervisningen og gennemføre projekter, der appellerer til det nytænkende, det sprudlende, det nyttige, det vilde og det følsomme. Og alt det andet, der ligger ud over det stringent fagfaglige.

Kunne vi i samme mundfuld ændre den ekskluderende folkeskole til fordel for en inkluderende skole, ville endnu mere være vundet. Specialundervisning er himmelråbende dyr og hjælper for få børn. For mange af folkeskolens elever trækkes ud af deres normale klasse, og intet tyder på, at de bliver mere livsduelige af det. Vi er bange for, at det måske snarere er tværtimod.

Vi må og skal finde nye undervisningsformer, som disse børn får udbytte af, så de kan blive sammen med deres klassekammerater. De skal være en del af fællesskabet, de skal drage nytte af det, og de skal øve indflydelse på det.

Vi tror, at den kreative og samarbejdende folkeskole ikke mindst udfordrer disse børn bredere. Måske er en elev bedre til at få ideer end til at stave? Måske er en elev bedre til at udtrykke sig i fotografier eller til at bygge en model end til at regne opgaven ud på papir? Vi breder viften af mulige succeser ud, kombinerer med differentieret undervisning og insisterer på, at fremskridt uanset fagligt udgangspunkt er lige meget værd.

Den danske folkeskole skal være tryk at gå i, men måske er det ikke nødvendigt, at vi, der gik der for 40 eller bare ti år siden i den grad oplever gensynets glæde på gangene.

Det er kommunernes ansvar, at der både sker en fysisk og mental forandring af folkeskolen. At der gennemføres nye, modige prioriteringer i takt med tiden. Det ansvar tager vi 34 borgmestre på os. Og vi er sikre på, at de øvrige kommuner bakker os op.

ELEVER, LÆRERE, skoleledere, skoleforvaltninger, forældre og kommunalpolitikere har været involveret i det konkrete samarbejde "Partnerskab om Folkeskolen," som KL inviterede til i 2007.

Det fælles overordnede mål var, at eleverne undervejs gennem de tre år, partnerskabet varede, fik et øget udbytte af undervisningen. Sammen forpligtede vi os til ikke bare at definere og implementere et bredere fokus på undervisningen i de lokale forvaltninger og skoler, men også til at dokumentere det. Det har vi gjort ved hjælp af i statusanalysen.

Vi gennemførte statusanalysen i 2007 og igen i 2009. Statusanalysen måler elevernes faglighed i form af resultater af afgangsprøver i de traditionelle fag og i projektopgaven. Men statusanalysen undersøger også, hvordan det står til med de fire kompetencer kreativitet, innovation, problemløsning og samarbejde. Eleverne er fx blevet spurgt, i hvilken grad de er enige i:

- Jeg finder ofte på nye måder at gøre tingene på
- Jeg er god til at få mange ideer sammen med andre
- Jeg kan lide at løse problemer, jeg ikke har mødt før
- Jeg lærer mest, når jeg arbejder sammen med andre elever.

Hvor gode er eleverne i det hele taget til at kombinere faglig viden med deres kompetencer inden for kreativitet, innovation, problemløsning og samarbejde?

Faglighed og de fire kompetencer er ikke modsætninger, men tværtimod hinandens absolutte forudsætninger. Derfor vil vi understøtte folkeskolen i at arbejde med metoder og undervisningsformer, der udvider og kombinerer frem for at indsnævre og adskille.

FOR AT NÅ MÅLET med at øge elevernes udbytte af undervisningen har Partnerskab om Folkeskolen arbejdet med tre indsatsområder: ledelse, evalueringskultur og faglighed i at skabe en inkluderende skole.

Men alt tyder på, at vi for virkelig at rykke i forhold til at nå flere elever og udruste alle til at kunne begå sig uden for folkeskolens mure, skal eksperimentere med nye undervisningsformer, inspireret af verden uden for skolen.

Et fjerde indsatsområde må således indlysende – forstår vi nu – være "ændring af undervisningen." Den forståelse vil forhåbentlig opmuntre de mange lærere, der føler sig spændt fast, fordi de ikke synes, de kan nå elever på så forskellige faglige niveauer, som vi oplever i dagens folkeskoleklasse.

Selvom Emma og Lukas ikke længere er hunderædde for at blive hørt, og katederet er bragt på niveau med klassen, er alle elever nemlig endnu ikke i samme grad med. At nye typer elever kræver nye undervisningsformer bør i princippet ikke undre.

Dagens folkeskole huser en gruppe unge, opmærksomhedsvante individualister, der har medindflydelse derhjemme, men som skolen udover at ruste fagligt også skal stimulere til at fungere i et fællesskab. Ikke alene for "samfundets skyld," men også af hensyn til den daglige undervisning.

Al erfaring viser, at børn, der har venner og er glade for at gå i skole, lærer bedst. Det er fx dokumenteret, at de læser bedre. Vi tror, at kravet om kompetencer inden for kreativitet, innovation, problemløsning og samarbejde vil udfordre for meget klasseundervisning og for snæver "stillesiddende" fagtænkning.

Vi vil fremme en kultur, hvor kreative ledere og lærere kan bryde igennem med nye, skabende, inkluderende undervisningsformer, der når eleverne på elevernes præmisser. Det vil vi hjælpe dem med. For det er helt nødvendigt for, at alle elever får et godt udbytte af deres skolegang. Et udbytte, der rækker ind i fremtiden.

HELDIGVIS ER UDVIKLINGEN som sagt allerede i gang på mange skoler landet over. Ikke mindst stimuleret af partnerskabsprojektets fremhævelse af de fire kompetencer.

Fx modtog en af partnerskabets skoler, Vildbjerg Skole i Herning Kommune, i år Undervisningsministeriets Pionerpris, der tildeles lærere med mod på at gå nye veje i undervisningen. 8. klasse blev inviteret ind i en 24 timers camp på skolen. Hvad eleverne ikke vidste var, at de nu skulle smides ud på dybt vand med den bagtanke at demonstrere for dem, at alle mennesker kan udvikle gode ideer. Også de elever, der tror, at ideer er noget, andre er født med. Ideudvikling er bare en muskel, der skal trænes, lyder påstanden i Vildbjerg.

Fire virksomheder fra området - en glarmester, en metalvirksomhed, Handelsbanken og Kvik Køkkener – satte eleverne i gang med i grupper at brainstorme på konkrete opgaver. Hvordan kan et køkken, som unge har lyst til at opholde sig i, se ud? Hvad skal en bank, som unge har lyst til at samarbejde med, kunne? Osv. – Hvorfor ikke bruge et ActivBoard med adgang til net og Skype som spisebord, spurgte de unge, som kender bordet fra skolen. Og hvorfor ikke skabe et køleskab af energirigtig glas – her har I en model, foreslog en anden gruppe glarmesteren.

Virksomhederne blev efter eget udsagn særdeles inspireret. Og børnene stolte af at blive set som en ressource af The Real World. Feldborg Skole, ligeledes i Herning Kommune, har kastet sig ud i et samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen Midtjylland, der efterlyste børnenes ideer til, hvordan man kan etablere en udfordringsbane. En bane, som 3. klasse-børnene skulle bygge i model, og hvis mål er at friste endnu flere børnefamilier til at gå i skoven. Vinderprojektet modellerede en labyrint anlagt omkring en høj klit i landskabet med vilde forhindringer, der sætter pulsen op.

Det er sådan, kreative lærere arbejder. Fx skal projektopgaven i 9. klasse ikke kun løses skriftligt. Gentofte Skole har brudt gamle traditioner, og lærerne har modtaget både noveller, malerier og videoindslag som løsning på nylige projektopgaver. Under selvvalgte temaer som "Anderledeshed" og "Menneskelighed" skabte elever fx et maleri af børnesoldater.

Mens en anden skrev en novelle om forskellen på mennesker i den jyske landsby Hundeleve og på Istedgade i København. En tredje gruppe arbejdede med gensplejsning og spillede deres interviews med forskere frem for at referere dem på skrift. Et voksende antal opgaver på Gentofte Skole bliver i dag løst alternativt, og både elever, lærere og forældre på skolen er enige om, at elevernes motivation og gennemslagskraft i både proces og obligatorisk fremførelse er steget betragteligt.

Men hvad med fagligheden? Tager kreativiteten fra fagligheden? Nej –tværtimod, hævder lærerne. Det stimulerer tværtimod eleverne til at søge ny viden, når de skal omsætte fagligheden til noget brugbart. En ikke ubetydelig tillægsgevinst er, at humøret automatisk synes at stige, når undervisningsformerne skifter. "Jeg synes, jeg lærer meget mere end ved bare at sidde stille i klassen og lytte," udbryder en dreng begejstret i en video fra Vildbjergcamp 09 (Youtube.)

Nye initiativer i KL-regi vil følge op på "Partnerskab om Folkeskolen", bl.a. projektet "I folkeskolen lykkes alle børn", hvor kommunerne i et samarbejde mellem skoleledere, lærere og skoleforvaltninger insisterer på at analysere og udvikle undervisningen. En undervisning, der ikke ekskluderer, men bygger på alle elevers styrkesider og fremmer deres selvværd. Målet er en skole, hvor alle børn motiveret lærer på et utal af måder.

I kommunerne er vi helt klar til at handle. Vi vil gerne samarbejde om en folkeskole, der rækker ind i fremtiden.

Partnerskabets 34 deltagende kommuner er afsendere på kronikken og repræsenteret ved deres borgmestre:

Borgmester Ove E. Dalsgaard, Ballerup Kommune, borgmester Mikael Klitgaard, Brønderslev Kommune, borgmester Svend Kjærgaard Jensen, Egedal Kommune, borgmester Anders G. Christensen, Favrskov Kommune, borgmester René Tuekær, Faxe Kommune, borgmester Olav Aaen, Fredensborg Kommune, borgmester Jesper Bach, Furesø Kommune, borgmester Hans Toft, Gentofte Kommune, borgmester Hans Barlach, Greve Kommune, borgmester Kaj Pedersen, Guldborgsund Kommune, borgmester Jørn Juel Nielsen, Hedensted Kommune, borgmester Per Tærsebøl, Helsingør Kommune, borgmester Lars Krarup, Herning Kommune, borgmester Finn Olesen, Hjørring Kommune, borgmester Arne Lægaard, Holstebro Kommune, borgmester Jan Trøjborg, Horsens Kommune, borgmester Michael Ziegler, Høje-Tåstrup Kommune, borgmester Per Bødker Andersen, Kolding Kommune, borgmester Marie Stærke, Køge Kommune, borgmester Erik Flyvholm, Lemvig Kommune, borgmester Rolf Aagaard-Svendsen, Lyngby-Taarbæk Kommune, borgmester Hans Christian Maarup, Mariagerfjord Kommune, borgmester Henning Jensen, Næstved Kommune, borgmester Jan Boye, Odense Kommune, borgmester Poul Lindor Nielsen, Roskilde Kommune, borgmester Erik Fabrin, Rudersdal Kommune, borgmester Jens Erik Jørgensen, Silkeborg Kommune, borgmester Lis Tribler, Slagelse Kommune, borgmester Ivan Hansen, Sorø Kommune, borgmester Martin Merrild, Struer Kommune, borgmester Jan Prokopek Hansen, Sønderborg Kommune, borgmester Egon Fræhr, Vejen Kommune, borgmester Leif Skov, Vejle Kommune og borgmester Henrik Holmer, Vordingborg Kommune.

*****

Kronikken har været bragt i dag, den 3. december, i Politiken